

การประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่
บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2*

EVALUATION OF THE SAFE BANGPHRA PROJECT PREVENTION OF
RISKS ASSOCIATED WITH CIGARETTES, ELECTRONIC CIGARETTES
AND ALCOHOLIC BEVERAGES AT BANBANGPHRA SCHOOL, UNDER
TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ธัญเทพ ทองเยาว์¹, พณกฤษ บุญพบ² และ วีระยุทธ ชატะกาญจน์³

Tantap Thongyao¹, Phanagrid Boonpob² and Werayut Chatakan³

¹⁻³คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹⁻³Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: 6755701045@nstru.ac.th

วันที่รับบทความ : 19 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 3 เมษายน 2569; วันตอบรับบทความ : 5 เมษายน 2569

Received 19 March 2026; Revised 3 April 2026; Accepted 5 April 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินด้านปฏิกิริยาตอบสนอง 2) ประเมินด้านผลการเรียนรู้ 3) ประเมินด้านพฤติกรรม และ 4) ประเมินด้านผลลัพธ์ ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2 ประชากร คือ

Citation:



* ธัญเทพ ทองเยาว์, พณกฤษ บุญพบ และ วีระยุทธ ชატะกาญจน์. (2569). การประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(3), 1498-1515.

Tantap Thongyao, Phanagrid Boonpob and Werayut Chatakan. (2026). Evaluation Of The Safe Bangphra Project Prevention Of Risks Associated With Cigarettes, Electronic Cigarettes And Alcoholic Beverages At Banbangphra School, Under Trang Primary Educational Service Area Office 2.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 1498-1515.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

นักเรียนโรงเรียนบ้านบางพระ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านปฏิกริยาตอบสนอง พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านปฏิกริยาตอบสนอง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เนื้อหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดตารางเวลาการอบรมมีความเหมาะสม 2) ด้านการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรมของนักเรียนจำนวน 91 คน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ที่ 9.86 คะแนน

คิดเป็นร้อยละ 49.29 และคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ที่ 18.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.22 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนเข้าร่วมฝึกอบรม 3) ด้านพฤติกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสดงความไม่เห็นด้วยหรือโต้แย้งอย่างเหมาะสมเมื่อมีการชักชวนให้ลอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แสดงแนวคิดหรือแนวทางการป้องกันตนเองและผู้อื่นจากสิ่งเสพติดเหล่านี้ 4) ด้านผลลัพธ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านการประเมินผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในพฤติกรรมนักเรียนหลังการอบรม และโครงการส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีในชั้นเรียน ผลจากการสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลลัพธ์เชิงคุณภาพ พบว่า โครงการประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างชัดเจน ในขณะที่ระดับหน่วยงานและชุมชน โครงการนี้ได้สร้างประโยชน์โดยนักเรียนเป็นกระบอกเสียงเตือนสติครอบครัวและคนในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน ลดภาระการดูแลของสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว และนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, การฝึกอบรม, สารเสพติด

Abstract

This independent study, aimed to evaluate: 1) Reaction, 2) Learning, 3) Behavior, and 4) Results of the project participants. The sample consisted of 91 students from Grade 4 to Grade 9 at Banbangphra School during the 2025 academic year. The research instruments included questionnaires, tests, observation forms, and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation and qualitative content analysis.

The research findings were as follows: 1) Reaction: The overall evaluation was at the highest level. The highest-rated aspect was the practical applicability of the content. The lowest-rated aspect was the appropriateness of the training schedule. 2) Learning: A comparison of pre and post training knowledge revealed significant improvement. The 91 participants had an overall average pre-test score of 9.86 (49.29%), which increased to an average post-test score of 18.04 (90.22%). The post-test scores were markedly higher than the pre-test scores. 3) Behavior: The overall evaluation was at a high level. The highest-rated behavior was the ability to express disagreement or appropriately refuse invitations to use substances. The lowest-rated aspect was the ability to demonstrate concepts or guidelines for protecting oneself and others from substances. 4) Results: The overall evaluation was at the highest level. The highest-rated aspects included teachers observing positive behavioral changes in students and the project fostering a classroom atmosphere that promotes well-being. Qualitative results from interviews indicated that the project successfully enhanced students' desired characteristics (discipline, responsibility, and public mindedness). At the community level, students served as voices of awareness for their families and neighbors, leading to a strong collaborative network between home, school, and the community. This reduced the school's burden and fostered a sustainably safe environment from addictive substances.

Keywords: Project Evaluation, Training, Drugs

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ทั่วโลกต้องเผชิญ และทุกประเทศต่างร่วมมือกันในการรณรงค์ เพื่อลดและป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด (United Nations, 2021) ประเทศไทยเองก็ประสบกับปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง โดยประเทศของเราไม่เพียงเป็นพื้นที่ผลิตและการค้าแต่ยังเป็นจุดเชื่อมโยงของเส้นทางการแพร่ระบาด และการขนส่งยาเสพติด (National Institute on Drug Abuse, 2020) ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวได้แพร่กระจายไปยังทุกพื้นที่ของประเทศไทยอย่างรวดเร็วและสร้างผลกระทบต่องานสังคมและสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในด้านสุขภาพจิตและร่างกาย รวมทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศไทย ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต จึงทำให้ปัญหาเสพติดสามารถแพร่ระบาดในชุมชนได้ง่ายขึ้น (Department of Mental Health, 2018) และเพิ่มความรุนแรงในกลุ่มเยาวชนซึ่งมีแนวโน้มติดยาเสพติดในวัยที่เด็กมากขึ้น การแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องมีการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจากความสำเร็จที่กล่าวมาข้างต้น

เด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจเกษตรกรรมสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งความผูกพันระหว่างนักเรียนและครูอาจารย์รวมถึงการเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาได้ลดน้อยลงในปัจจุบัน นอกจากนี้สถาบันครอบครัวและชุมชนก็มีความอ่อนแอลง โดยเฉพาะในกรณีที่เยาวชนขาดการดูแลจากครอบครัวและขาดแหล่งที่พึ่งพิง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2561) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่แปลกแยกไปจากบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม การใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ หรือแอลกอฮอล์ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงสูงในการทดลองและติดสารเสพติด (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562) การใช้บุหรี่และบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ในเยาวชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากการเข้าถึงได้ง่าย

และการโปรโมทในสื่อสังคมที่ทำให้มองว่าเป็นการแสดงออกทางแฟชั่นหรือสัญลักษณ์ของการเป็นผู้ใหญ่ การใช้แอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนก็เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มักเห็นว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นกิจกรรมสังคมที่ไม่เป็นอันตราย แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วการบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากเกินไปสามารถส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและร่างกายของเยาวชน

โรงเรียนบ้านบางพระตระหนักถึงอันตรายจากการใช้บุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างค่านิยมในการไม่สูบบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นแนวทางการทำงานที่มุ่งให้โรงเรียนบ้านบางพระเป็นโรงเรียนที่ปลอดภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดำเนินโครงการนี้จะช่วยให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาปลอดภัยจากพิษภัยของสารเหล่านี้ ทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้สถานศึกษาและผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โรงเรียนบ้านบางพระจึงมุ่งหวังให้การขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ "สถานศึกษาปลอดภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์" ประสบความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการป้องกันและลดการใช้สารเสพติดในโรงเรียน และชุมชนในระยะยาว

ผู้ประเมินได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดรูปแบบการประเมินโครงการให้สอดคล้องกับการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้แนวคิดการประเมินตามรูปแบบของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick) 4 ด้าน คือ การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) การประเมินการเรียนรู้ (Learning) การประเมินพฤติกรรม (behavior) และการประเมินผลลัพธ์ขององค์กร (result) โดยการประเมินในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการเพื่อนำไปวางแผนและดำเนินโครงการป้องกันยาเสพติดได้อย่างตรงจุดส่งผลให้สามารถสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ปลอดภัย นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน ในสายตาของผู้ปกครองและชุมชน และครูมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัญหาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ช่วยให้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์การป้องกันยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนพัฒนากระบวนการแนะแนวและส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้าร่วมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ
2. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ
4. เพื่อประเมินด้านผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบางพระ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 91 คน

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยให้ข้อมูลการประเมินด้านผลลัพธ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ชุด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและแบบสอบถามเพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของการฝึกอบรม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากัน คือ 1 คะแนน

2.2 แบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมก่อนและหลังการอบรม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2.3 แบบสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม เป็นแบบสังเกตแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้ โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน เป็น 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากัน คือ 1 คะแนน

2.4 แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรม โดยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การประเมินโครงการ เอกสาร และแนวคิดเกี่ยวกับบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างขอบเขตและประเด็นในการประเมิน

3.2 สร้างเครื่องมือแต่ละชุดตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความชัดเจนของข้อความแล้วนำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนคำถามแต่ละข้อ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหานั้น

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหานั้น

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับเนื้อหานั้น

3.3 นำเครื่องมือที่มีผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเครื่องมือแต่ละชุดให้มีความเหมาะสม แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามการเข้าร่วมโครงการบางพระ พลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

4.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ โดยวิธีเก็บรวบรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการเข้าร่วมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรื บุหรืไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรื บุหรืไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำส่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย

1) แบบสอบถามเพื่อประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและเพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของการฝึกอบรม

2) แบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมก่อนและหลังการอบรม

3) แบบสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

4) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน เพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรื บุหรืไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม และเพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมก่อนและหลังการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตเพื่อประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.4 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน เพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) สรุปเป็นประเด็นสำคัญ และนำเสนอโดยการพรรณนาเนื้อหา (Content Description)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

6.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าเฉลี่ย (μ)
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินด้านปฏิริยาตอบสนอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านปฏิริยาตอบสนอง

ด้านปฏิริยาตอบสนอง	N = 91		ระดับการประเมิน
	μ	σ	
รวม	4.60	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรื บุหรืไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2 ด้านปฏิริยาตอบสนอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.53$)

2. ผลการประเมินด้านการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรมของผลการประเมินด้านการเรียนรู้

Test	N	μ	ร้อยละ	σ
Post-test	91	18.04	90.22	9.15
Pre-test	91	9.86	49.29	26.22

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้านการประเมินด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 91 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ที่ 9.86 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 49.29 และคะแนนเฉลี่ย หลังเข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ที่ 18.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.22 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนเข้าร่วมฝึกอบรม

3. ผลการประเมินด้านพฤติกรรม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านพฤติกรรม

ประเด็นการประเมินด้านพฤติกรรม	N = 5		ระดับการประเมิน
	μ	σ	
รวม	4.13	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.56$)

4. ผลการประเมินด้านผลลัพธ์

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินด้านการประเมินผลลัพธ์

ประเด็นการประเมินผลลัพธ์	N = 6		ระดับการประเมิน
	μ	σ	
รวม	4.69	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมิน ด้านการประเมินผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69$, $\sigma = 0.46$)

ผลจากการสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลลัพธ์เชิงคุณภาพ พบว่า โครงการประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งในด้านระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และการมีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่น โดยนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จนสามารถพัฒนาทักษะการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงได้อย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่ระดับหน่วยงานและชุมชน โครงการนี้ได้สร้างประโยชน์โดยนักเรียนเป็นกระบอกเสียงเตือนสติครอบครัวและคนในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ลดภาระการดูแลของสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวและนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ตามรูปแบบการประเมินของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick) คือ ด้านปฏิกิริยาตอบสนอง ด้านการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านผลลัพธ์ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านปฏิกิริยาตอบสนอง พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี บุหรีไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ด้านปฏิกิริยาตอบสนอง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เนื้อหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดตารางเวลาการอบรมมีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นผลมาจากคณะทำงานมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับบุหรี บุหรีไฟฟ้า และแอลกอฮอล์ในบริบทของเยาวชนอย่างรอบด้าน ทำให้เนื้อหาที่นำมาอบรมมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมองเห็นแนวทางในการนำความรู้ไปปรับใช้ในการดูแลตนเองและคนรอบข้างได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) ที่ระบุว่า การประเมินด้านปฏิกิริยาตอบสนองที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนต้องรับรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงศ์ แกลงกันท์ (2565) ได้วิจัย เรื่อง การประเมิน

โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ ผลการประเมิน พบว่า โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลสิษฐ์ ชูเนตร (2567) ได้วิจัย เรื่อง การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนสิชลคุณธารวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการประเมินพบว่า ผลการประเมินปฏิกิริยาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ประเด็นการกำหนดเนื้อหาในการอบรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nordmyr & Forsman (2021) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและหน้าที่ในการป้องกันการใช้สารเสพติดในบริบทโรงเรียน: มุมมองของตัวแทนบุคลากรทางการศึกษาในประเทศฟินแลนด์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจมุมมองของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการแบ่งบทบาทและหน้าที่ในการป้องกันการใช้สารเสพติดระดับปฐมภูมิ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน และความร่วมมือภายในโรงเรียนในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด โดยมองว่างานป้องกันสารเสพติดควรบูรณาการไปพร้อมกับการส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียน

2. ด้านการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรมของผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรื บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 2 ด้านผลการเรียนรู้ จำนวน 91 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ที่ 9.86 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 49.29 และคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ที่ 18.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.22 คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนเข้าร่วมฝึกอบรม ทั้งนี้เป็นผลมาจากเนื้อหาที่ใช้ในการอบรมและข้อคำถามในแบบทดสอบ มีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจน โดยครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สำคัญทำให้นักเรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลสิษฐ์ ชูเนตร (2567) ได้วิจัย เรื่อง การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนสิชลคุณธารวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อพบว่าประเด็นนักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ รักจันทร์ (2568) ได้วิจัย เรื่อง การประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ประเด็นนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส และมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burr & Storm (2023) ได้วิจัย เรื่อง การทบทวนอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิธานของการแทรกแซงการป้องกันในโรงเรียนที่มุ่งเป้าไปที่การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในหมู่วัยรุ่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมป้องกันในโรงเรียนมีประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในการเพิ่มระดับความรู้ เจตนาและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการไม่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าและยาสูบในช่วงหลังการทดสอบทันที สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและสร้างการตระหนักรู้ต่อพิษภัยของสารเสพติดให้แก่เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านพฤติกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสดงความไม่เห็นด้วยหรือโต้แย้งอย่างเหมาะสมเมื่อมีการชักชวนให้ลอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือแสดงแนวคิดหรือแนวทางการป้องกันตนเองและผู้อื่นจากสิ่งเสพติดเหล่านี้ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่วิทยากรได้นำสถานการณ์สมมติที่อาจเกิดขึ้นจริง ในชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิเสธทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและมีรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการป้องกันตนเอง ผลการประเมินในด้านการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสอง สะท้อนให้เห็นว่าโครงการสามารถทำให้นักเรียนรู้เท่าทันภัยเงียบที่มากับสภาพแวดล้อมรอบตัว นักเรียนจึงเกิดพฤติกรรมการป้องกันเชิงรุกด้วยการหลีกเลี่ยงแทนการเผชิญหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเด็จ ภิมาญกุล (2566) ได้วิจัย เรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้ากับแนวทางการป้องกันการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษามี 5 ประเด็น คือ การรณรงค์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สร้างกฎระเบียบการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรชรรณ นิตยกุลเศรษฐ์ (2567) ได้วิจัย เรื่อง รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพ

นักเรียนตามแนวทางสถานศึกษานำ “ศาสตร์พระราช” สู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน โรงเรียนบ้านห้วยไผ่ อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียน พบว่า ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านการเลือกคบเพื่อน ด้านการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้านทักษะการปฏิเสธ ด้านการยอมรับตนเอง ด้านการรู้จักให้ออกาสคนอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sarin & Murthy (2023) ได้วิจัย เรื่อง การแทรกแซงเพื่อป้องกันการใช้บุหรี่ปัฟฟ้าในเด็กและวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า การแทรกแซงในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมและการใช้ผู้นำเพื่อนมีผลเชิงบวก ในการป้องกันการเริ่มต้นใช้บุหรี่ปัฟฟ้า การศึกษายังพบว่าโปรแกรมที่มีการฝึกทักษะทางสังคม และการใช้ผู้นำเพื่อนสามารถลดการเริ่มต้นการใช้บุหรี่ปัฟฟ้าได้อย่างมีนัยสำคัญ

4. ด้านผลลัพธ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ปัฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ด้านการประเมินผลลัพธ์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในพฤติกรรมนักเรียนหลังการอบรม และโครงการส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีในชั้นเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนสามารถอธิบายผลกระทบของบุหรี่ปัฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพได้ถูกต้อง และนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการปฏิเสธสิ่งเสพติดอย่างเหมาะสม และผลจากการสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลลัพธ์เชิงคุณภาพ พบว่า โครงการประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งในด้านระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และการมีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่น โดยนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ปัฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จนสามารถพัฒนาทักษะการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสร้างประโยชน์ต่อตัวนักเรียนโดยตรงในการสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดและสุขภาวะที่ดีเพื่ออนาคต ในขณะที่ระดับหน่วยงานและชุมชน โครงการนี้ได้สร้างประโยชน์โดยนักเรียนเป็นกระบอกเสียงเตือนสติครอบครัวและคนในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ลดภาระการดูแลของสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว และนำไปสู่การสร้าง

สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เป็นผลมาจาก โครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการให้ความรู้ในห้องเรียน แต่เป็นการสร้างระบบนิเวศที่ปลอดภัยภายในโรงเรียน ส่งผลให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งในด้านระเบียบวินัยและความรับผิดชอบถูกพัฒนาขึ้นควบคู่ไปกับความรู้เรื่องยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ เรือนเพชร (2568) ได้วิจัย เรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกัน การสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เพศ การเรียนการสอนเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ทักษะในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ดังนั้น ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแผนกิจกรรมการจัดทำแผนนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ รักจันทร์ (2568) ได้วิจัย เรื่อง การประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประเด็นนักเรียนมีความสามารถใช้ทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยง ให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้ด้วยตนเอง และสามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่มีปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินโครงการบางพระปลอดภัย ป้องกันภัยจากบุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรงเรียนบ้านบางพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 จากผลการประเมินด้านปฏิกิริยาตอบสนอง พบว่า การจัดตารางเวลาการอบรมมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ทางโรงเรียนควรมีการปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น หรือแบ่งเนื้อหาออกเป็นช่วงสั้น ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเหนื่อยล้าและเพิ่มเวลาในส่วนของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้ผลการประเมินประเด็นด้านปฏิกิริยาตอบสนองเพิ่มขึ้น 1.2 จากผลการประเมินด้านการเรียนรู้ พบว่า แม้หลังจบโครงการนักเรียน

จะมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากพื้นฐานเดิมที่ต่างกัน และองค์ความรู้เรื่องบุรีไฟฟ้าหรือสารเสพติดชนิดใหม่ ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ความรู้ที่ได้รับอาจเป็นเพียงความจำระยะสั้นหรือยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ ทางโรงเรียนควรจัดทำ ศูนย์เรียนรู้ดิจิทัลและคลังความรู้แบบมีชีวิต ที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาสูบและแอลกอฮอล์ในรูปแบบที่ทันสมัย โดยมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเสมอ 1.3 จากผลการประเมินด้านพฤติกรรม พบว่าการแสดงแนวคิดหรือแนวทางการป้องกันตนเองและผู้อื่นจากสิ่งเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่อยอดในลักษณะ แขนงยาวชวน เพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้นำและการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในการส่งต่อความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องแก่เพื่อนนักเรียนและคนในชุมชน 1.4 จากผลการประเมินด้านผลลัพธ์ พบว่า การอธิบายผลกระทบต่อสุขภาพอย่างถูกต้องและการปฏิเสธสิ่งเสพติดอย่างเหมาะสมยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ดังนั้น ควรมีการผลิตสื่อประสมหรืออินโฟกราฟิกที่สรุปเนื้อหาสำคัญที่จดจำง่าย และจัดสถานการณ์จำลอง อย่างสม่เสมอในคาบโฮมรูมเพื่อฝึกทักษะการปฏิเสธให้กลายเป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องและยั่งยืน 1.5 โรงเรียนควรนำผลลัพธ์เชิงบวกที่นักเรียนเป็นกระบอกเสียงไปยังครอบครัว มาขยายผลสู่การทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับร้านค้าในชุมชน เพื่อสร้างเขตปลอดบุหรี่ และแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบูรณาการโครงการนี้เข้ากับแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ประกอบด้วย 2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร หรือการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาต่อไป 2.2 ควรมีการวิจัยประเมินผลกระทบ ในระยะยาวภายหลังจบโครงการไปแล้ว เพื่อศึกษาว่าพฤติกรรมการปฏิเสธสิ่งเสพติด และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนยังคงมีความต่อเนื่องและยั่งยืนเพียงใดและมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อความต่อเนื่องของโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ เรือนเพชร. (2568). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 19(2), 437-448.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2561). รายงานสถานการณ์ยาเสพติดในเยาวชนไทย. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- จักรพงษ์ แลงกัณฑ์. (2565). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 1(5), 15–27.
- ราเชนทร์ รักจันทร์. (2568). การประเมินโครงการเยาวชนวัยใส ห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเทพราชพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 10(1), 31-48.
- วรรณภรณ์ นิตยกุลเศรษฐ์. (2567). ได้วิจัยเรื่องรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามแนวทางสถานศึกษา น้อมนำ “ศาสตร์พระราชา” สู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน โรงเรียนบ้านห้วยไทร อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ. วารสารการบริหารและนเทศการศึกษา, 9(3), 44–54.
- สมเด็จ ภิมายกุล. (2566). ทักษะและพฤติกรรมการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้ากับแนวทางการป้องกันการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, 16(3), 30-44.
- Burr, J. L. & Storm, S. H. (2023). A systematic review and meta-analysis of school-based preventive interventions for e-cigarette use. *Prevention Science*, 24(3), 456–468.
- Department of Mental Health. (2018). Substance use and mental health issues in Thailand. Department of Mental Health, Ministry of Public Health. <https://www.dmh.go.th>
- National Institute on Drug Abuse. (2020). Drug facts: Nationwide trends. National Institute on Drug Abuse. <https://www.drugabuse.gov>.

- Nordmyr, J. & Forsman, A. K. (2021). Roles and responsibilities in substance use prevention in the school setting: Views among Finnish school personnel representatives. *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, 39(3), 305-314.
- United Nations. (2021). International cooperation against drug trafficking and abuse. United Nations. <https://www.un.org/en/drug-control>.